

KIRJALLINEN KYSYMYS 531/2013 vp

Inkoon voimalaitoksen sulkeminen ja huoltovarmuus

Eduskunnan puhemiehelle

Valtionyhtiö Fortum ilmoitti kesäkuun alussa, että se saattaa lopettaa Inkoon hiilivoimalaitoksen toiminnan. Yhtiö on käynnistänyt selvityksen, jonka tarkoituksena on arvioida Inkoon Fagervikissä sijaitsevan voimalan tulevaisuuden vaihtoehtoja. Samalla Fortum aloittaa koko voimalaitoksen henkilökuntaa eli 90 henkeä koskevat yt-neuvottelut.

Inkoon voimalaitos, joka otettiin käyttöön vuosina 1974—1978, on viime vuosikymmenet toiminut varavoimalaitoksena. Se on tuottanut sähköä pohjoismaisille markkinoille lähinnä kuluishuippujen aikana.

Fortum perustelee mahdollista lakkauttamista voimalaitoksen heikolla kannattavuudella. Yhtiön tiedotteen mukaan hiililauhdevoiman tarve pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla on vähentynyt talouden taantumana ja sähkön tukkuhintojen laskun myötä. Fortumilla uskotaan, ettei Inkoon kaltaista 1970-luvulla rakennettua lauhdevoimalaitosta todennäköisesti pystytä enää jatkossa käyttämään kannattavasti. Lisäksi Inkoon voimalaitos ei tullut enää valituksi Energiamarkkinaviraston tehoreservikapasiteettiin. Sopimus päättyy kesäkuun lopussa 2013.

Inkoon voimalaitoksen kannattavuuteen vaikuttaa myös EU:n teollisuuspäästöjä koskeva direktiivi. Fortumilla olisi kuitenkin teknologiaa ja resursseja savukaasujen puhdistamiseen. Tulevat tiukemmat päästöraajat on mahdollista saavuttaa.

Todellinen syy voimalaitoksen sulkemiselle saattaakin olla toisaalla. Inkoon laitoksen merki-

tys varavoiman tuottajana turvaamassa sähkön saatavuutta ja säätelemässä sähkön hintaa on ollut merkittävä. Fortum saisi enemmän tuottoa sähkön huippukulutuksen aikaan, kun yksi sähkön hinnankohoamisen este, eli Inkoon voimalaitos, olisi pois pelistä.

Energiamarkkinaviraston Päästölupa-internet-sivustolla (www.paastolupa.fi) julkisesti nähtävillä olevien päästöselvitysten tiedoista on nimittäin pääteltävissä, että Inkoon voimalaitos ei ole ollut kannattamaton. Kulloinkin tuotetun sähkön määrän voi arvioida ilmoitettujen hiilidioksidipäästöjen määrästä. Laitos on ollut tuotantokäytössä joka vuosi aina kun sähkön hinta pohjoismaisessa sähköpörssissä Nord Pool Spotissa on noussut yli kulloisenkin rajahinnan, ja sähkö on myyty markkinoille pääsääntöisesti pörssiin-taan.

Inkoon voimalaitos koostuu neljästä 250 megawatin yksiköstä. Laitoksen pienen vuosibudjetin vuoksi yksiköiden huoltoja on priorisoitu tuntuvasti. Investointeja on tehty kahdelle vanhim-malle yksikölle, joiden automaatio on uusittu viime vuosina. Kolmosyksikön automaatio on alkuperäinen, ja huonokuntoiseksi päässyt nelosyksikkö poistettiin käytöstä tämän vuoden maaliskuussa.

Nelosyksikön sulkemisesta huolimatta Inkoossa on edelleen 750 megawatin edestä käyttökelpoista tuotantoreserviä. Inkoon voimalaitos on lajissaan Pohjoismaiden suurimpia.

Säätövoiman tarve Suomessa kasvaa tulevaisuudessa, kun esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoii-

maa lisätään. Inkoon voimalaitoksen sulkeminen voi ajaa Suomen pahemmin riippuvaiseksi tuontisähköstä ja näin horjuttaa maamme huoltovarmuutta sekä nostaa sähkön huippukulutuskauden hintoja vähintään siihen saakka, kunnes Olkiluodon ydinvoimalan kolmas reaktori saadaan tuotantokuntoon.

Energiapoliittisilla ratkaisuilla on suuri merkitys suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyllä ottaen huomioon, että liuskeöljy ja -kaasu ovat mullistamassa maailman energiamarkkinoita.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että valtionyhtiö Fortumin Inkoon voimalaitoksen sulkeminen voi ajaa maamme nykyistä riippuvaisemmaksi tuontisähköstä ja nostaa sähkön hintaa Suomessa ja

miten hallitus aikoo huomioida huoltovarmuuskysymykset, mikäli Inkoon voimalaitos suljetaan?

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2013

Jussi Niinistö /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jussi Niinistön /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 531/2013 vp:

Onko hallitus tietoinen siitä, että valtionyhtiö Fortumin Inkoon voimalaitoksen sulkeminen voi ajaa maamme nykyistä riippuvaisemmaksi tuontisähköstä ja nostaa sähkön hintaa Suomessa ja

miten hallitus aikoo huomioida huoltovarmuuskysymykset, mikäli Inkoon voimalaitos suljetaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Fortum Oyj on ilmoittanut selvittävänsä Inkoon kivihiihilauhevoimalan tulevaisuuden vaihtoehtoja. Voimala koostuu neljästä yksiköstä. Yhden yksikön sulkemisesta yhtiö on jo aikaisemmin tehnyt sulkemispäätöksen.

Inkoon voimalan vuosituotanto on 2000-luvulla vaihdellut lähes nollasta 3,5 terawattituntiin laitoksen teoreettisen maksimituotannon ollessa yli 8 terawattituntia. Vuonna 2010 kun sää oli tavanomaista kylmempi, Inkoo tuotti noin yhden terawattitunnin sähköä, mikä vastaa noin 1,5 % kotimaan sähköntuotannosta ja runsaan kymmenyksen voimalan omasta maksimituotantokyvystä. Myös vuonna 2011 tuotanto oli samaa luokkaa. Viime vuonna Suomen sähkön netto-tuonti oli poikkeuksellisen suurta ja Inkoon voimalan tuotanto oli vähäistä. Yhteisillä pohjoismaisilla markkinoilla oli tarjolla muuttuvilta kustannuksiltaan Inkoon tuotantoa halvempaa sähköä. Inkoon voimalan sulkemisella olisi enintään marginaalinen vaikutus sähkön keskimää-

räiseen hintatasoon, mutta se voisi nostaa sähkön hintaa tiettyinä tunteina, jolloin tehotase on tiukoilla.

Vaikka Inkoon voimalan tuotanto ei vuositasolla ole suuri, laitos on tuottanut sähköä silloin kun sähköä on tarvittu eniten, kuten kylminä talvipäivinä. Fortumin mahdollinen päätös sulkea loput Inkoon yksiköt olisi siis eritoten sähkötehon riittävyyden kannalta huolestuttava.

Sähkön toimitusvarmuuden turvaamiseksi Suomessa on käytössä tehoreservijärjestelmä. Tällä varmistetaan sähköntuotannon ja -kulutuksen välinen tasapaino, silloin kun kaupallisilla sähkömarkkinoilla sähkön tuotanto ja tuonti eivät riitä kattamaan kysyntää. Tyypillisesti tehoreservi on aktivoitunut 1—2 kertaa talvikaudessa.

Energiamarkkinavirasto määrittää tarvittavan tehoreservin määrän vähintään neljän vuoden välein ja järjestää hankinnan tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Heinäkuussa 2013 alkavalle kaksivuotiskaudelle hankitun voimalareservin teho on 365 megawattia. Fortum tarjosi Inkoon voimalasta 440 megawattia tehoreserviksi, mutta jäi tarjouskilpailussa kahden valitun laitoksen jälkeen kolmanneksi.

Tehoreservilaki mahdollistaa myös sähkönkulutuksen joustoon kykenevien sähkönkäyttäjien osallistumisen järjestelmän piiriin 1. joulukuuta 2013 alkaen. Avoinna olleeseen kulutusjoustoreservin tarjouskilpailuun ei kuitenkaan saapunut yhtään tarjousta määrääjassa. Energiamarkkinavirasto selvittää mahdollisuutta uusien kulutusjoustopilailutus. Kulutuskohteiden mukaantulo tehoreservijärjestelmään vähentää omalta osaltaan tehovajeen riskiä huippukulutustunteina.

Tulevaisuudessa voimaloiden kannattavuusongelma voi kärjistyä vaihtelevan uusiutuvan energiantuotannon (aurinko ja tuuli) myötä. Tällöin polttoainevoimaloiden käyttötunnit voivat vähentyä entisestään, samalla kun voimaloita kuitenkin tarvitaan tiettyinä tunteina.

Hallitus seuraa yhdessä Energiamarkkinaviraston kanssa sähkön tarjonnan ja kysynnän tasa-

painon kehitystä Suomessa. Lähtökohtaisesti päätökset uuden voimalakapasiteetin rakentamisesta perustuvat markkinalähtöisiin mekanismeihin. Tämän lisäksi meillä on käytössä tehoreservijärjestelmä, jolla varmistamme tehon riittävyyden. Hallitus ei näe tässä vaiheessa aihetta ryhtyä muihin toimenpiteisiin.

Helsingissä 3 päivänä heinäkuuta 2013

Elinkeinoministeri Jan Vapaavuori

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 531/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Jussi Niinistö /saf:

Är regeringen medveten om att stängningen av statsbolaget Fortums kraftverk i Ingå kan göra vårt land mer beroende av importerad el och höja priset på el i Finland och

hur tänker regeringen beakta försörjningsberedskapsfrågorna, om Ingå kraftverk stängs?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Fortum Abp har meddelat att bolaget ska utreda de framtida alternativen för kolkondenskraftverket i Ingå. Kraftverket består av fyra enheter. Bolaget har redan tidigare fattat beslut om stängning av en enhet.

Årsproduktionen vid Ingå kraftverk har under 2000-talet varierat mellan närmare noll och 3,5 terawattimmar, när anläggningens teoretiska maximiproduktion är över 8 terawattimmar. År 2010, när vädret var kallare än vanligt, producerade Ingå cirka en terawattimme el, vilket motsvarar cirka 1,5 % av elproduktionen i Finland och utgör drygt en tiondel av kraftverkets egen maximala produktionskapacitet. Även 2011 var produktionen på samma nivå. I fjol var Finlands nettoimport av el exceptionellt stor och Ingå kraftverk hade en liten produktion. På den gemensamma nordiska marknaden erbjöds el som producerades med lägre marginalkostnader än i Ingå. Stängningen av kraftverket i Ingå skulle ha en högst marginell inverkan på den genom-

snittliga elprisnivån men skulle eventuellt höja elpriset under vissa timmar, då effektbalansen är ansträngd.

Även om produktionen vid Ingå kraftverk inte är stor på årsnivå, har anläggningen producerat el när behovet av el har varit störst, såsom under kalla vinterdagar. Fortums eventuella beslut att stänga de återstående enheterna i Ingå skulle alltså i synnerhet med tanke på eleffektens tillräcklighet vara oroväckande.

För att trygga elleveranssäkerheten används i Finland ett effektreservsystem. Genom det säkerställs balansen mellan elproduktion och elförbrukning, när produktionen och importen av el på den kommersiella marknaden inte räcker till för att täcka efterfrågan. Vanligtvis har effektreserven aktiverats 1—2 gånger under vinterperioden.

Energimarknadsverket fastställer behovet av en effektreserv minst vart fjärde år och upphandlar den på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Den kraftverksreserv som upphandlats för en tvåårsperiod som inleds i juli 2013, har en effekt på 365 megawatt. Fortum lämnade ett anbud på en 440 megawatts effektreserv för Ingå kraftverk, men kom i anbudsförfarande på tredje plats efter två valda anläggningar.

Lagen om effektreserv gör det också möjligt för elanvändare som har förmåga till flexibel elförbrukning att bli delaktiga av systemet från och med den 1 december 2013. I det öppna anbudsförandet om reserv för förbrukningsflexibilitet inkom dock inget anbud inom utsatt tid. Energimarknadsverket utreder möjligheten att på nytt konkurrensutsätta förbrukningsflexibiliteten. Om förbrukningsobjekten kommer med i effektreservsystemet minskar risken för effektbrist under toppförbrukningstimmar.

I framtiden kan kraftverkens lönsamhetsproblem tillspetsas i och med en ökning av varierande förnybar energiproduktion (sol och vind). Då kan bränslekraftverkens förbrukningstimmar ytterligare minska, samtidigt som kraftverken dock behövs under vissa timmar.

Regeringen följer tillsammans med Energi-marknadsverket med hur balansen i utbudet och

efterfrågan på el utvecklas i Finland. I första hand baserar sig besluten om utbyggnad av kraftverkskapaciteten på marknadsmässiga mekanismer. Dessutom använder vi ett effektreservsystem, som säkerställer att effekten är tillräcklig. Regeringen ser i detta skede inget skäl att vidta andra åtgärder.

Helsingfors den 3 juli 2013

Näringsminister Jan Vapaavuori